

แนวทางการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

The Procedure for the Care Provision at Nursing Homes under the Direction of a Local Administrative Organization

จิตติพร งามสว่าง¹ ปิ่นหทัย หนูนวล²
Titiporn Ngasawang, Pinhathai Nunuan

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดบริการ และศึกษาแนวทางการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปฏิบัติงานกับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 166 คน และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 7 คน เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งใช้วิธีวิทยาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกัน ค่าสถิติใช้ค่าร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) และใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา พบว่า บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ สถานสงเคราะห์คนชรามีการปฏิบัติงานเชิงรับมากกว่าเชิงรุก งบประมาณบางส่วนไม่เพียงพอสำหรับการจัดบริการแก่ผู้สูงอายุ ส่วนแนวทางการจัดบริการในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า มีความต้องการให้ผู้สูงอายุได้รับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ มีพยาบาลวิชาชีพและนักกายภาพบำบัดมาให้บริการสุขภาพทั่วไป ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกันโรค และภาวะสมองเสื่อมให้แก่ผู้สูงอายุ อบรมบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยติดเตียงและการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย และจัดกิจกรรมประเพณีทางศาสนาตามแต่ละศาสนาของตนเมื่อผู้สูงอายุถึงแก่กรรม

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา คือ ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ให้สามารถจัดบริการด้านต่าง ๆ เพื่อดูแลผู้สูงอายุได้อย่างรอบด้าน จัดทำโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ และจัดทำโครงการด้านการส่งเสริมสุขภาพจิตใจให้กับผู้สูงอายุ ควรเพิ่มศักยภาพครอบครัวและชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ ควรเพิ่มงบประมาณค่าอาหาร และขอสนับสนุนวัตถุดิบประกอบอาหารจากชุมชน จัดกิจกรรมเลี้ยงอาหารกลางวันให้กับผู้สูงอายุ โดยผู้คนในชุมชน และควรกำหนดแหล่งเงินงบประมาณในการจัดบริการด้านศาสนกิจ

คำสำคัญ (Keywords) : การจัดบริการ; สถานสงเคราะห์คนชรา; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this research were: to study the problems and obstacles for the services provision, and to discover a procedure for the care provision at nursing homes under the direction of a local administrative organization.

Received: 2022-08-24 Revised: 2022-09-01 Accepted: 2022-09-03

¹ นักศึกษาปริญญาโท สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Master Degree Student in Master of Social Work, Thammasat University. E-mail: yim_gdimple@hotmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ประจำหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Advisor for the Master of Social Work, Thammasat University. E-mail: zenpin@hotmail.com

A sample of 166 people working at nursing homes under the direction of a local administrative organization provided data through the questionnaires; 7 people were interviewed. The mixed methods researches (quantitative and qualitative analyses) were used. Also, the statistical tools were the percentage, frequency, and means.

The results of this study showed that they did not have enough staff at the nursing homes; the operations were passive rather than active. Moreover, they did not have sufficient budgets for serving seniors. The service provision procedure at the nursing homes under the direction of the local administrative organization was to require nutritious diets and enough food for the elderly. Moreover, they should arrange professional nurses and physical therapists for general health services. The elderly should be informed of the health, disease prevention, and dementia; also, the staffs were given the trainings of caring for the bedridden and terminally-ill patients. Moreover, the funeral services based on religions should be provided.

It is suggesting that the provisions of the various services should be given to the elderly in all aspects. Establishing a volunteer project of the elderly cares and promoting the mental health should be created. Also, the potentials of families and communities for supporting the elderly, and the food budgets should be increased. Moreover, the community people should be asked for the food materials and ingredients; the funds of the religion-based funeral service should be determined.

Keywords: service provision; nursing homes; local administrative organization

บทนำ (Introduction)

การที่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร กล่าวคือ ประชากรรวมของประเทศไทยเพิ่มเข้ามา แต่จำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนทำให้สังคมไทยได้ก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ จากข้อมูลการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2564 ของกองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565: 14) ให้ข้อมูลว่าประเทศไทยเป็น “สังคมสูงวัย” (Aged Society) มานานกว่า 10 ปี ซึ่งหมายถึงการที่มีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ ในขณะที่วัยเด็กและวัยแรงงานลดลงเรื่อย ๆ จากนั้นจะกลายเป็น “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” (Complete aged society) เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด หากสถานการณ์โครงสร้างของประชากรไทยยังคงเป็นเช่นนี้ประเทศไทยจะเข้าสู่ “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (Super aged society) เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด หากพิจารณาอัตราการพึ่งพิงในปี พ.ศ. 2564 จะพบว่า ประชากรวัยทำงาน 100 คน จะต้องรับภาระเลี้ยงดูประชากรสูงอายุประมาณ 31 คน และอัตราส่วนพึ่งพิงวัยสูงอายุของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบไปถึงชุมชนและสังคมในภาพรวม ที่ต้องให้การดูแลและให้สวัสดิการผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ จึงเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติ ที่ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมเพื่อการรองรับสถานการณ์นี้ อย่างจริงจัง

จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรอย่างรุนแรง ผู้สูงอายุจะเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจและรายได้ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาช่องว่างระหว่างคนสองวัย ปัญหาผู้สูงอายุ ถูกทอดทิ้ง ฯลฯ โดยมีสาเหตุหลักมาจากการพัฒนาประเทศสู่การเป็นประเทศชั้นนำด้านเศรษฐกิจ เมื่อครอบครัวถูกลดขนาดให้เล็กลง ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งจึงมีความจำเป็นต้องใช้ชีวิตตามลำพัง โดยที่บุตรหลาน แยกออกไปสร้างครอบครัวใหม่หรืออพยพย้ายถิ่นฐานเข้าไปทำงานในเมือง และทอดทิ้งให้ผู้สูงอายุอยู่ให้ใช้ชีวิต อยู่อย่างโดดเดี่ยว ซึ่งวัยสูงอายุนั้นเป็นวัยที่พึ่งพาตนเองได้น้อย เนื่องจากสภาพร่างกายที่ทรุดโทรม และเป็นวัย ที่พ้นจากวัยทำงาน จึงอยู่ในสภาวะที่ต้องพึ่งพาบุคคลอื่นเป็นหลัก ปัจจุบันมีผู้สูงอายุส่วนหนึ่งที่ถูกละเลยให้อยู่ตามลำพัง เนื่องจากครอบครัวไม่มีเวลาดูแล หรือไร้ที่พึ่งพิงเนื่องจากไม่มีครอบครัวให้การอุปการะเลี้ยงดู คนวัยหนุ่มสาวในยุคปัจจุบันอยู่ครองตนเป็นโสดเพิ่มมากขึ้น ทำให้ในอนาคตจะส่งผลให้คนจำนวนนี้อาจกลายเป็น ผู้สูงอายุที่อยู่เพียงลำพัง จึงเป็นหน้าที่ของภาครัฐที่จะต้องเข้ามาดูแลผู้สูงอายุกลุ่มนี้ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่าต่อไป

ปี พ.ศ. 2496 สิทธิสวัสดิการของผู้สูงอายุได้ถูกกล่าวถึงเป็นครั้งแรกในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงครามเป็น นายกรัฐมนตรี ซึ่งได้กำหนดนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีคุณภาพ และ ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยมอบให้กรมประชาสงเคราะห์จัดตั้ง “สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค” ขึ้นใน ปีพ.ศ. 2496 เพื่อให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อนและไม่มีที่อยู่อาศัย ให้ได้รับการ จัดสวัสดิการอย่างเหมาะสมตามนโยบายสวัสดิการสังคมของรัฐ (เกษรา ชัยเหลืออยู่, 2558: 3) ทั้งนี้ เพื่อ ตอบสนองต่อเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเพื่อสนองตอบต่อ เจตนารมณ์ตามความในรัฐธรรมนูญ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้มีการถ่ายโอนภารกิจที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ 4 ประเภทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบ ได้แก่ สถานสงเคราะห์คนชรา ศูนย์บริการผู้สูงอายุ สถาน สงเคราะห์คนพิการ และสถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่ง ซึ่งสถานสงเคราะห์คนชราเป็นภารกิจที่มีความเกี่ยวข้อง กับการดูแลคุณภาพชีวิตสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุโดยตรง โดยเน้นการจัดสวัสดิการทางด้านที่อยู่ อาศัย การตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน รวมทั้งให้การดูแลผู้สูงอายุทดแทนครอบครัว ภารกิจสถาน สงเคราะห์คนชราที่ได้ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลนั้น ประกอบไปด้วยสถานสงเคราะห์คนชรา จำนวนทั้งสิ้น 13 แห่ง ซึ่งแบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่ 77 จังหวัดของประเทศไทย สำหรับบริการที่ สถานสงเคราะห์คนชราจัดให้กับผู้สูงอายุ ได้แก่ บริการด้านปัจจัยสี่ บริการตรวจสุขภาพทั่วไป การ รักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย บริการทางด้านกายภาพบำบัด บริการให้คำแนะนำปรึกษา บริการทางด้านสังคม สงเคราะห์ กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมเสริมรายได้ บริการด้านศาสนกิจ บริการฌาปนกิจ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม สถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นค่อนข้างจำกัด โดยเน้นเฉพาะการให้บริการเชิงตั้งรับในสถาบัน ซึ่งค่อนข้างไม่ สอดคล้องต่อสภาพสังคมไทยในปัจจุบันที่ผู้รับบริการมีความต้องการบริการทั้งในรูปแบบเชิงรุก และเชิงรับ รวมทั้งไม่สอดคล้องกับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น เนื่องจากจำนวน ประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นย่อมมีความต้องการทางด้านบริการสงเคราะห์ในรูปแบบที่แตกต่างกัน หากสถาน สงเคราะห์คนชราได้มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการขององค์กรสามารถตอบสนองความต้องการของ ผู้สูงอายุในปัจจุบันและในอนาคตข้างหน้า รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดมิได้ให้ความสำคัญกับ การกำหนดนโยบายในการพัฒนาสถานสงเคราะห์คนชราให้เป็นองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรงทางด้าน

ผู้สูงอายุ จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในอนาคต ประกอบกับปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดให้การเตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการพัฒนาประเทศ การมีจำนวนและสัดส่วนประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นนี้ ประเทศไทยมีระยะเวลาที่ค่อนข้างน้อยในการเตรียมรองรับการดูแลผู้สูงอายุที่จะเพิ่มขึ้นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากนี้ การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุยังมีผลกระทบต่อภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และการบริหารประเทศอีกด้วย

การศึกษาแนวทางและปัญหาอุปสรรคในการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ในการจัดการกับสถานการณ์ผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาผ่านการวิเคราะห์จากความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากความรู้ความเข้าใจของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการนำไปสู่การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุภายใต้สถานการณ์สังคมผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่มีอยู่เดิมนั้น คาดการณ์ว่าไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างแท้จริงอีกต่อไป เนื่องจากผู้สูงอายุรุ่นใหม่มีวิถีชีวิตที่ค่อนข้างแตกต่างกับผู้สูงอายุในอดีต การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในอนาคตจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อให้สามารถตอบสนองความจำเป็นของผู้สูงอายุได้ครบทุกมิติของชีวิต ผู้ปฏิบัติงานกับผู้สูงอายุถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการชี้ให้เห็นปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการจัดบริการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ผู้สูงอายุในปัจจุบัน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ขององค์กร และเพื่อให้องค์กรสามารถรับมือกับสถานการณ์ผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ศึกษาแนวทางการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของงานวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านนโยบายและแผนงาน ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการปฏิบัติงาน และด้านสถานที่ การศึกษาแนวทางการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 7 ด้าน ประกอบด้วย บริการด้านที่พักอาศัย บริการด้านโภชนาการ บริการด้านสุขภาพ บริการด้านนันทนาการ บริการด้านอาชีพบำบัด บริการด้านสังคมสงเคราะห์ บริการด้านศาสนกิจ

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ศึกษาผู้ปฏิบัติงานกับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย กลุ่มผู้ดูแลสถานสงเคราะห์ กลุ่มงานสังคมสงเคราะห์ กลุ่มงานพยาบาล กลุ่มงานกายภาพบำบัด กลุ่มงานโภชนาการ กลุ่มงานพี่เลี้ยง ในจำนวน 13 แห่ง รวมจำนวนผู้ปฏิบัติงานกับผู้สูงอายุทั้งสิ้น 236 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปฏิบัติงานกับผู้สูงอายุตามกลุ่มข้างต้นจากสถานสงเคราะห์คนชรา

จำนวน 8 แห่ง รวมทั้งสิ้น 166 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์ รวมทั้งสิ้น 6 คน ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายสถานสงเคราะห์ นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ นักกายภาพบำบัด ปฏิบัติการ นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ และ พนักงานตำแหน่งพี่เลี้ยงผู้สูงอายุซึ่งปฏิบัติงานในสถานสงเคราะห์คนชรา

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานสงเคราะห์คนชราในการกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สังกัดกระทรวงมหาดไทยซึ่งมีจำนวน 13 แห่ง และทำการสุ่มเลือกสถานสงเคราะห์คนชราเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มาจำนวน 8 แห่ง ได้แก่ สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านบางแค 2 กรุงเทพมหานคร สถานสงเคราะห์คนชราวัยทองนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านเขาบ่อแก้ว จังหวัดนครสวรรค์ สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านลพบุรี จังหวัดลพบุรี สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านธรรมปกรณ (โพธิ์กลาง) จังหวัดนครราชสีมา สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านอุทอง-พนักตัก จังหวัดชุมพร และ สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านศรีตรัง จังหวัดตรัง

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ช่วงเวลาในการศึกษารวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สรุปผลการวิจัยอยู่ในระหว่างเดือนเมษายน พ.ศ. 2564 ถึงกรกฎาคม พ.ศ.2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) เป็นการวิจัยที่ใช้วิธีหาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกัน โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงขึ้นจากการค้นคว้าเอกสารและรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 เครื่องมือเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบไปด้วยข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานที่ทำงาน ตำแหน่งงานปัจจุบัน และระยะเวลาการปฏิบัติงานในสถานสงเคราะห์คนชรา ลักษณะการตอบเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) และแบบเติมข้อความ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเรื่องปัญหาอุปสรรคในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านนโยบายและแผนงาน ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการปฏิบัติงาน และด้านสถานที่ โดยลักษณะของคำถามแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด ให้เลือกตอบในลักษณะประเมินค่า (Rating Scale) ที่มี 5 ระดับ โดย 5 คะแนน หมายถึง ตรงกับปัญหาอุปสรรคมากที่สุด และ 1 คะแนนหมายถึง ตรงกับปัญหาอุปสรรคน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ บริการด้านที่พักอาศัย บริการด้านโภชนาการ บริการด้านสุขภาพ บริการด้านนันทนาการ บริการด้านอาชีพบำบัด บริการด้านสังคมสงเคราะห์ บริการด้านศาสนกิจ โดยลักษณะของคำถามแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด ให้เลือกตอบในลักษณะประเมินค่า (Rating Scale) ที่มี 5 ระดับ โดย 5 คะแนน หมายถึง ตรงกับความต้องการมากที่สุด และ 1 คะแนน หมายถึง ตรงกับความต้องการน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะต่อการจัดบริการในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยลักษณะของคำถามแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. ข้อเสนอแนะเรื่องแนวทางในการจัดกิจกรรม บริการที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะเรื่องปัญหาอุปสรรคในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น ด้านนโยบายและแผนงาน ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการปฏิบัติงาน และด้านสถานที่

2.2 เครื่องมือเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด แบบสัมภาษณ์มีแนวคำถามที่สร้างขึ้นจากการนำผลการศึกษาของแบบสอบถามที่ผ่านการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาทำการประมวลผลแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งประเด็นที่มีความน่าสนใจและนำมาทำการสัมภาษณ์เพื่อให้เห็นภาพเชิงลึกของประเด็นสำคัญในการศึกษา ซึ่งแบบสัมภาษณ์มีแนวคำถามประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เรื่องปัญหาอุปสรรคในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เรื่องแนวทางการจัดบริการในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่ได้พัฒนาขึ้นจากค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ไปถึงสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ผู้วิจัยจึงไม่สามารถลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเองได้

3.2 เก็บรวบรวมแบบสอบถาม และจัดส่งหนังสือขอบคุณ

3.3 ดำเนินการประมวลผลแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์

3.4 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานแต่ละกลุ่มงาน โดยเลือกสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษากลุ่มงานละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดบริการสำหรับสถานสงเคราะห์คนชราสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.5 นำผลการศึกษาจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการประมวลผลแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ และนำมาสู่แบบสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดบริการสำหรับสถานสงเคราะห์คนชราสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และใช้แบบสัมภาษณ์มาช่วยอภิปรายให้เห็นภาพเชิงลึกของประเด็นสำคัญในการศึกษา นำไปสู่การศึกษาที่ถูกต้อง และครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา สำหรับสถิติที่ใช้ในการนำเสนอวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) และใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย ร้อยละ 17.72 เป็นเพศหญิงร้อยละ 82.28
2. อายุระหว่าง 41-50 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.87 รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 19.74 และอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 21.52 ตามลำดับ
3. ประเภทกลุ่มงานที่มีจำนวนมากที่สุดคือ กลุ่มงานพี่เลี้ยง ร้อยละ 65.82 รองลงมา คือ กลุ่มงานพยาบาล ร้อยละ 16.4 รองลงมา คือ กลุ่มงานสังคมสงเคราะห์ ร้อยละ 10.12 ตามลำดับ
4. ระยะเวลาปฏิบัติงานระหว่าง 11-20 ปี มากที่สุด คิดเป็นจำนวนร้อยละ 44.30 รองลงมา คือ ระยะเวลาปฏิบัติงาน 3-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.67 และระยะเวลาปฏิบัติงานระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.39 ตามลำดับ

การรับรู้ปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. การรับรู้และอุปสรรคในการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 แปรผลได้ว่า มีการรับรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการด้านบุคลากรมากที่สุด กล่าวคือ ขาดบุคลากรวิชาชีพ หรือผู้เชี่ยวชาญ เช่น พยาบาล วิชาชีพ นักกายภาพบำบัด นักโภชนาการ นักจิตวิทยา ในการปฏิบัติงานเฉพาะทาง ซึ่งบุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ และจำนวนบุคลากรมีน้อยเกินไปหากเทียบกับภาระงานที่จะต้องรับผิดชอบหรือได้รับมอบหมาย นอกจากนี้ สถานสงเคราะห์คนชราบางแห่งก็มิบุคลากรไม่ครบตำแหน่งตามกรอบที่ระบุไว้ และในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีนักจิตวิทยา เนื่องจากไม่มีกรอบอัตรากำลังในตำแหน่งนักจิตวิทยา ซึ่งตำแหน่งดังกล่าวเป็นตำแหน่งที่มีความจำเป็นสำหรับการทำงานร่วมกับผู้สูงอายุที่จะต้องได้รับการดูแลทางด้านจิตใจอย่างใกล้ชิด รวมถึง ช่วยให้คำปรึกษาเพื่อลดความเครียด ความกังวล หรือความเจ็บปวดทางด้านจิตใจของผู้สูงอายุ และแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเชิงลบที่เกิดขึ้น

2. ด้านนโยบายและแผนงาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 แปรผลได้ว่า มีการรับรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการด้านนโยบายและแผนงานในระดับรองลงมา กล่าวคือ การดำเนินนโยบายของสถานสงเคราะห์เป็นไปภายใต้แนวคิดการบรรเทาปัญหา มากกว่าการแก้ไขปัญหา ทั้งด้วยการกิจบทบาทหน้าที่ที่ทำ หรือในเชิงกฎหมายก็ตาม เป็นเหตุให้สถานสงเคราะห์คนชราเปรียบเสมือนปลายทางในการดูแลผู้สูงอายุมากกว่าที่จะเป็นองค์กรที่ปฏิบัติงานในเชิงรุก

3. ด้านงบประมาณ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 แปรผลได้ว่า มีการรับรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการด้านงบประมาณเป็นอันดับสาม ซึ่งงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการจัดบริการผู้สูงอายุในรูปแบบอื่นๆนอกเหนือจากการจัดบริการปัจจัย 4 ขั้นพื้นฐาน และการจัดสรรงบประมาณไม่ครอบคลุมกับภารกิจของสถานสงเคราะห์ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาอุปสรรคในส่วนของการจัดสรรงบประมาณเรื่องค่าอาหารประจำวันและค่าของใช้อุปโภคของผู้สูงอายุ เช่น ผ้าอ้อมสำเร็จรูปสำหรับผู้ใหญ่ สบู่ ยาสีฟัน เสื้อผ้าเวชภัณฑ์และยา มีงบประมาณไม่เพียงพอ และไม่ได้รับการแก้ไขปัญหามาจากหน่วยงานที่กำกับดูแลในเรื่องของงบประมาณ หรืออนุมัติไม่ครบตามที่ต้องการ ซึ่งทางสถานสงเคราะห์คนชราต้องพยายามจัดสรรให้เพียงพอ หรือยื่นเรื่องของงบประมาณเพิ่มจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือตั้งเองงบประมาณในส่วนอื่นมา หรืออาจแก้ไขโดยการรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา เป็นต้น

แนวทางในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ความต้องการในส่วนจัดบริการด้านโภชนาการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 แปลผลได้ว่า ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความต้องการการจัดบริการด้านโภชนาการมากที่สุด กล่าวคือ มีบริการอาหารทั้ง 3 มื้อ รวมถึงอาหารเสริม หรือเครื่องดื่มบำรุงสุขภาพ เช่น ผลิตภัณฑ์เสริมโภชนาการ โปรตีนสำหรับผู้สูงอายุ น้ำสมุนไพร อาหารได้รับการปรุงอย่างถูกหลักโภชนาการและถูกสุขอนามัย และมีการดูแลจัดการเรื่องอาหารมีความเพียงพอ เหมาะสม และสอดคล้องกับโรคประจำตัวของผู้สูงอายุแต่ละราย โดยได้รับการแนะนำจากแพทย์ของโรงพยาบาลในจังหวัดซึ่งจะแนะนำอาหารที่สอดคล้องกับภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ

2. การจัดบริการด้านสุขภาพ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 แปลผลได้ว่า ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความต้องการการจัดบริการด้านสุขภาพรองลงมา กล่าวคือ มีการจัดให้มีเจ้าหน้าที่พยาบาลดูแลรักษาพยาบาลตามคำสั่งของแพทย์ มีบริการดูแลรักษาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้น และการปฐมพยาบาลขั้นพื้นฐานแก่ผู้สูงอายุการช่วยเหลือฟื้นฟูและการกายภาพบำบัด มีการตรวจสุขภาพประจำปี มีการให้วัคซีนภูมิคุ้มกันโรคแก่ผู้สูงอายุตามความเหมาะสมและจำเป็น มีการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกันโรค และภาวะสมองเสื่อมให้แก่ผู้สูงอายุ จัดฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เลี้ยง เช่น การฝึกการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การช่วยฟื้นคืนชีพในภาวะหัวใจหยุดเต้น การใช้เครื่องกระตุ้นหัวใจไฟฟ้าชนิดอัตโนมัติ (AED) การอบรมการพลิกตะแคงผู้ป่วย การดูแลผู้ป่วยติดเตียง การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย และมีกิจกรรมกระตุ้นความจำ หรือให้ความรู้เกี่ยวกับภาวะสมองเสื่อม รวมถึงควรจัดให้มีนักจิตวิทยา ให้คำปรึกษาหรือแก้ปัญหา ฟื้นฟู และปรับสภาพด้านจิตใจให้กับผู้สูงอายุ

3. ด้านศาสนกิจ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 แปลผลได้ว่า ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความต้องการการจัดบริการด้านศาสนกิจเป็นอันดับถัดมา โดยความต้องการให้มีการจัดกิจกรรมทางศาสนาตามแต่ละศาสนา และมีการจัดบริการด้านศาสนกิจตามประเพณี เมื่อผู้สูงอายุถึงแก่กรรม ส่วนของงบประมาณสำหรับการจัดบริการด้านศาสนกิจ สถานสงเคราะห์ ฯ จะทำการเบิกจ่ายสำหรับค่าใช้จ่ายในการจัดการงานศพจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นเงินจากผู้มีจิตศรัทธาบริจาคไว้เพื่อใช้ทำประโยชน์ให้กับผู้สูงอายุ ปัจจุบันงบประมาณในส่วนนี้ยังมีเพียงพอต่อการจัดบริการด้านศาสนกิจสำหรับผู้สูงอายุที่ญาติประสงค์จะรับศพกลับไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ญาติก็จะเป็นฝ่ายรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดพิธีสวดอภิธรรมและการฌาปนกิจเอง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1 ปัญหาอุปสรรคด้านบุคลากร ส่งผลให้สถานสงเคราะห์ ฯ ไม่สามารถปฏิบัติงานและจัดบริการให้กับผู้สูงอายุได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง กล่าวคือ ขาดบุคลากรวิชาชีพ หรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งบุคลากรที่มีอยู่ก็มีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการในการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์วารี พาณิชกุล (2562: 319) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด เพื่อ

รองรับสังคมสูงอายุของประเทศไทย โดยผลการศึกษา พบว่า บุคลากรไม่เพียงพอสำหรับให้บริการดูแลผู้สูงอายุ และเจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการรับผิดชอบภาระงาน และขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เฉพาะด้าน และควรจัดสรรนักกายภาพบำบัด นักจิตวิทยา นักฟื้นฟูสมรรถนะที่มีความรู้เฉพาะด้านมาดูแลผู้สูงอายุควบคู่ไปกับพี่เลี้ยง เพื่อพัฒนาฟื้นฟูดูแลผู้สูงอายุให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาในส่วนของบุคลากรไม่เพียงพอ สถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะที่จำเป็นต่อการดูแลผู้สูงอายุ เช่น การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การดูแลในส่วนของการออกกำลังกายและการทำกายภาพบำบัดเบื้องต้นโดยไม่ต้องใช้เครื่องมือเฉพาะทาง รวมถึง การให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขปัญหาในเบื้องต้นแก่ผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมภรณ์ เขาวนธ และ สวรรยา ธรรมอภิพล (2559: 2) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสถานสงเคราะห์คนชราและสถานบริบาลในจังหวัดนครปฐม ตามแนวคิด 7-S McKinney ผลการศึกษา พบว่า ควรให้มีการฝึกอบรมทักษะการพยาบาลผู้สูงอายุให้แก่เจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และความชำนาญให้แก่เจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ ควรจัดสรรอัตรากำลังเพิ่มเติมของบุคลากรตำแหน่งอื่น ๆ ที่มีความขาดแคลน ให้มีความเพียงพอต่อจำนวนผู้สูงอายุด้วยเช่นกัน

1.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านนโยบายและแผนงาน ซึ่งมีประเด็นสำคัญ คือ การดำเนินนโยบายของสถานสงเคราะห์ ฯ เป็นไปภายใต้แนวคิดการบรรเทาปัญหามากกว่าการแก้ไขปัญหา ด้วยภารกิจบทบาทหน้าที่ที่ทำ หรือในเชิงกฎหมายก็ตาม ทำให้สถานสงเคราะห์คนชราเปรียบเสมือนปลายทางในการดูแลผู้สูงอายุมากกว่าที่จะเป็นองค์กรที่ปฏิบัติงานในเชิงรุก เป็นการตั้งรับผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาในสังคมให้มาอยู่ในสถานสงเคราะห์ ฯ เพื่อให้มีที่อยู่อาศัยในยามแก่ชรา และเน้นการดูแลผู้สูงอายุให้อยู่รอดมากกว่าการมีคุณภาพชีวิตที่ดี และยังไม่มียุทธศาสตร์ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความมั่นคงแข็งแรง สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หรือการสร้าง ความมั่นคงทางครอบครัวและเศรษฐกิจเพื่อให้ดูแลผู้สูงอายุได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรานิษฐ์ โชคนิธิรินทร์ (2558: 33-34) ซึ่งได้ศึกษาการบริหารภาครัฐในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า สถานสงเคราะห์ยังคงเน้นการดำเนินการภายใต้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มากกว่าการแก้ปัญหาในระยะยาว การดำเนินงานเป็นเชิงรับมากกว่าเชิงรุก การดูแลผู้สูงอายุให้ยังคงมีสุขภาพแข็งแรงอยู่เสมอและสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ตามปกติก็เป็นจุดสำคัญที่จะลดทอนปัญหาต่าง ๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองสามารถกระจายงานไปยังชุมชนในแต่ละพื้นที่ให้มีการตรวจสุขภาพผู้สูงอายุประจำบ้าน หรือร่วมมือกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการให้ข้อมูลความรู้ในเรื่องสุขภาพให้กับผู้สูงอายุในชุมชน เช่น ให้คำแนะนำและข่าวสารสุขภาพอนามัย การปฐมพยาบาล การวัดความดันโลหิต การตรวจหาระดับน้ำตาล การส่งต่อผู้ป่วย และกิจกรรมอื่นๆ (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2553: 34) หากอาศัยการประสานงานผ่านเครือข่ายท้องถิ่นเองจะเป็นผลดีต่อการดูแลผู้สูงอายุในเชิงรุก ทำให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองได้

1.3 ปัญหาและอุปสรรคด้านงบประมาณ โดยปกติแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณของตนเองจากเงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้มีงบประมาณจากทั้ง 2 ส่วน ในการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมสาธารณะและบริการสาธารณะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างทันทั่วถึง แต่จากการสัมภาษณ์กลับพบว่า งบประมาณในส่วนของการอาหารประจำวันของผู้สูงอายุ มีจำนวนน้อยเกินไป (80 บาทต่อวันต่อคน) รวมถึงงบประมาณสำหรับเครื่องอุปโภคบริโภคหรือค่าใช้จ่ายสำหรับผู้สูงอายุ อาทิ ผ้าอ้อมสำเร็จรูปสำหรับผู้ใหญ่ สบู่ ยาสีฟัน เสื้อผ้า เวชภัณฑ์ยา ก็ไม่เพียงพอเช่นกัน

เนื่องจากเป็นงบประมาณที่มาจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำไว้ ทำให้ไม่เพียงพอและทางสถานสงเคราะห์ ฯ มีข้อจำกัดในการจัดซื้อ ส่งผลให้สถานสงเคราะห์คนชราไม่สามารถจัดสรรเครื่องอุปโภคบริโภคให้กับผู้สูงอายุได้อย่างเพียงพอ โดยต้องขอรับบริจาคจากประชาชนและหน่วยงานภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ ธรรมอภิพล และคณะ (2555: 20) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการดูแลระยะยาว กลุ่มผู้สูงอายุติดเตียงโดยชุมชน ผลการวิจัย พบว่า การไม่มีงบประมาณสนับสนุนโดยตรง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อจำกัดในการดำเนินงานในเรื่องระเบียบข้อบังคับในการใช้จ่ายงบประมาณเพื่องานด้านผู้สูงอายุ อีกทั้งขาดอุปกรณ์เครื่องใช้จำเป็นต่างๆ กระดาษชำระ ผ้าอ้อมสำเร็จรูป เป็นต้น ดังนั้น เพื่อที่จะทำให้ผู้สูงอายุได้รับการจัดบริการในเรื่องของงบประมาณด้านโภชนาการและปัจจัยสี่ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องอุปโภคหรือของใช้จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ จึงจำเป็นที่จะต้องเพิ่มงบประมาณในส่วนนี้ แต่ในเชิงปฏิบัติแล้วไม่สามารถขออนุมัติเพิ่มเติมจากเงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เนื่องจากจะมีความทับซ้อนกันในงบประมาณ ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาในส่วนนี้ ต้องมีการประสานงานขอความร่วมมือจากผู้คนในชุมชนหรือในท้องถิ่น ช่วยกับสนับสนุนวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหารประจำวันแก่ผู้สูงอายุโดยได้รับคำแนะนำจากนักโภชนาการหรือฝ่ายพยาบาลในการปรุงอาหารที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ รวมถึง มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับเครื่องอุปโภคหรือของใช้ที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ และการขอรับบริจาคเพิ่มเติมจากบุคคลภายนอก ซึ่งจะทำให้สถานสงเคราะห์คนชราสามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างที่ควรจะเป็น ทำให้ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ ฯ มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจได้อย่างแท้จริง และทำให้การจัดบริการในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราลักษณ์ จงสถิตมัน และคณะ (2543: 227-228) เรื่อง การประเมินสถานสงเคราะห์คนชราของรัฐ: ศึกษาเฉพาะกรณีสถานสงเคราะห์ 3 แห่ง พบว่า สถานสงเคราะห์คนชรา ได้อาศัยการบริจาคจากสาธารณชนมาเป็นค่าใช้จ่ายในหลาย ๆ ส่วนในสถานสงเคราะห์ฯ ที่ไม่สามารถเบิกจ่ายเงินงบประมาณได้ หรือมีงบประมาณไม่เพียงพอ เช่น การจัดซื้อเครื่องมืออุปกรณ์ด้านกายภาพบำบัด การจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุ

2. แนวทางการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 การจัดบริการด้านโภชนาการ การจัดอาหารครบ 3 มื้อนั้น เป็นปัจจัยหลักพื้นฐานที่ควรให้ความสำคัญมากที่สุด และอาหาร คือ ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพของมนุษย์ สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2557: 76) ได้กล่าวถึงความต้องการของผู้สูงอายุว่า ผู้สูงอายุต้องการอาหารการกินที่ถูกโภชนาการและถูกสุขลักษณะตามวัย และต้องการมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ ทั้งนี้ ควรมีอาหารเสริมจัดให้แก่ผู้สูงอายุร่วมด้วย เนื่องจากผู้สูงอายุที่เข้ารับบริการในสถานสงเคราะห์คนชราฯ มีความแตกต่างกันทางด้านร่างกาย ผู้สูงอายุบางรายมีสุขภาพไม่แข็งแรง กล่าวคือ บางรายเจ็บป่วยจากการขาดแร่ธาตุและบางรายต้องรับประทานอาหารเสริมตามที่แพทย์ได้ระบุไว้ จึงจำเป็นต้องมีอาหารเสริมจัดให้แก่ผู้สูงอายุที่มีอาการป่วยและไม่สามารถรับประทานอาหารตามปกติได้ นอกจากนี้ รายการอาหารควรสอดคล้องและเหมาะสมกับโรคประจำตัวของผู้สูงอายุตามหลักโภชนาการของสาธารณสุขที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑิตพรพรณ เพ็ชรพวง (2556: 48) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้: ศึกษาเฉพาะกรณี ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา ผลการศึกษพบว่า มีการจัดบริการด้านอาหารให้วันละ 3 มื้อ โดยเป็นอาหารที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ และมีการจัดอาหารเสริมให้กับผู้สูงอายุร่วมด้วย

2.2 การจัดบริการด้านสุขภาพทั่วไป โดยปกติแล้วจะมีการจัดให้มีเจ้าหน้าที่พยาบาลดูแลรักษาพยาบาลตามคำสั่งของแพทย์ มีบริการสุขภาพทั่วไป มีบริการดูแลรักษาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้น การช่วยเหลือฟื้นฟู และการกายภาพบำบัด มีการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกันโรค และมีการจัดฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุให้แก่เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยง ทั้งผู้สูงอายุทั่วไป และผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้น้อย เช่น ผู้ป่วยติดเตียง และมีกิจกรรมกระตุ้นความจำ หรือให้ความรู้เกี่ยวกับภาวะสมองเสื่อม รวมไปถึงการจัดบริการด้านสุขภาพอื่น ๆ ตามที่ได้กล่าวไปในส่วนผลการศึกษาข้างต้น ทั้งนี้ ผู้สูงอายุต้องการรักษาสุขภาพตนเองให้มีสุขภาพที่ดีอยู่เสมอ และต้องการให้ตนมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ และต้องการได้รับการตรวจสุขภาพและการรักษาพยาบาลที่สะดวกรวดเร็วทันที่ และมีการให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยแก่ผู้สูงอายุร่วมด้วย (สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2557: 7) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลีย์ ชูตระกูล (2544: 34) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดบริการแนวใหม่สำหรับผู้สูงอายุที่รอเข้ารับการรักษา สงเคราะห์ประเภทเสียค่าบริการของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค ผลการศึกษา พบว่า มีบริการทางการแพทย์ และอนามัย ไม่ว่าจะเป็น การจัดส่งแพทย์มาทำการตรวจรักษาโรคทั่วไปของผู้สูงอายุ มีบริการด้านกายภาพบำบัด โดยมี นักกายภาพบำบัดมาทำการรักษาผู้สูงอายุตามคำสั่งแพทย์ นอกจากนี้ ยังมีเจ้าหน้าที่พยาบาลดูแลรักษาพยาบาลตามคำสั่งแพทย์โดยอยู่เวรดูแลผู้สูงอายุตลอด 24 ชั่วโมง และส่งไปรักษาที่โรงพยาบาลกรณีเจ็บป่วยเฉพาะโรค หรือมีอุบัติเหตุฉุกเฉิน มีอาสาสมัครจากโรงพยาบาลมาให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัยแก่ผู้สูงอายุ

2.3 การจัดบริการด้านศาสนกิจ ผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดกิจกรรมทางศาสนาตามแต่ละศาสนา และมีการจัดบริการด้านศาสนกิจตามประเพณีเมื่อผู้สูงอายุถึงแก่กรรม เนื่องจากการจัดพิธีทางศาสนกิจเมื่อผู้สูงอายุถึงแก่กรรมนั้น เป็นสิทธิอันพึงมีและเป็นการเคารพศักดิ์ศรีในฐานะการเป็นมนุษย์ ที่จะมีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาตามแต่ละประเพณีของตน และเป็นไปตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง ในส่วนของการสงเคราะห์การจัดการศพตามประเพณี การจัดบริการด้านศาสนกิจและบริการฌาปนกิจให้คนชราที่ไม่มีญาติ และการจัดฌาปนกิจ (พิริยา นพรัตน์, 2547: 33) สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑิตพรหม เพ็ชรพวง (2556: 51) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้: ศึกษาเฉพาะกรณี ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุนบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา ผลการศึกษา พบว่า มีการให้บริการด้านฌาปนกิจตามศาสนา โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น ในกรณีที่ผู้สูงอายุไม่มีญาติ หรือถ้าหากผู้สูงอายุมีญาติ ก็จะทำอำนวยการความสะดวกเพื่อจัดทำพิธีบำเพ็ญกุศลตามความต้องการของญาติ การจัดบริการด้านศาสนกิจตามประเพณีเมื่อผู้สูงอายุถึงแก่กรรม จะแบ่งเป็นสองกรณี คือ ญาติของผู้สูงอายุจะเป็นผู้มารับศพของผู้สูงอายุไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนา หรือให้ทางสถานสงเคราะห์ ฯ เป็นผู้ดำเนินการจัดการงานศพให้ และในกรณีที่ผู้สูงอายุเสียชีวิตแล้วไม่มีญาติ สถานสงเคราะห์ ฯ จะดำเนินการจัดการงานศพให้ตามประเพณีของไทย โดยเจ้าหน้าที่สถานสงเคราะห์ ฯ เป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมด สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลีย์ ชูตระกูล (2544: 35) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดบริการแนวใหม่สำหรับผู้สูงอายุที่รอเข้ารับการรักษา สงเคราะห์ประเภทเสียค่าบริการของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค ผลการศึกษาพบว่า บริการด้านฌาปนกิจสำหรับผู้สูงอายุที่ถึงแก่กรรมในศูนย์พัฒนาฯ และไม่มีญาติจัดศพให้ สถานสงเคราะห์ ฯ จะจัดพิธีให้ตามประเพณี

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดบริการของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์ความรู้ที่ได้คือ หากมีนโยบายการทำงานในเชิงรุกกับผู้สูงอายุในชุมชน ก็จะเป็นการลดจำนวนผู้สูงอายุเข้าสถานสงเคราะห์ ๑ และการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และอาศัยอยู่ในชุมชนได้อย่างผาสุก ทั้งนี้ การพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ให้สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างรอบด้านก็จะทำให้การจัดบริการให้กับผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการจัดบริการด้านสุขภาพ โภชนาการ สังคมสงเคราะห์ ฯลฯ และสามารถแก้ไขปัญหาด้านบุคลากรไม่เพียงพอโดยการเปิดรับอาสาสมัครจากคนในชุมชนหรือคนในท้องถิ่นมาดูแลผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ ๑ ในเรื่องการดูแลประจำวัน และการจัดบริการด้านโภชนาการ ซึ่งจะทำให้สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึงมากขึ้น ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชุมชนท้องถิ่นกับสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยเช่นกัน และในส่วนของแนวทางการจัดบริการนั้น ควรให้ความสำคัญกับการจัดบริการขั้นพื้นฐานเป็นสำคัญ อันได้แก่ ปัจจัย 4 ซึ่งเป็นรากฐานของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยเฉพาะเรื่องอาหารและเครื่องใช้อุปโภคบริโภคที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ และดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุให้แข็งแรงอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกายหรือจิตใจ จวบจนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต เพื่อให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราได้อย่างวางใจและมีความสุข

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุแบบรายวันหรือเฉพาะช่วงกลางวัน เพื่อแก้ไขปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอต่อการดูแลผู้สูงอายุ อาจเป็นอาสาสมัครจากแม่บ้านในชุมชน หรือผู้สูงอายุวัยเกษียณที่ยังคงมีสุขภาพแข็งแรง สามารถดูแลผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้น้อย โดยการจัดอบรมการดูแลผู้สูงอายุให้กับอาสาสมัครเพื่อให้สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างถูกต้อง

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดตั้งโครงการฟื้นฟูสภาพจิตใจโดยมีนักจิตวิทยาวิชาชีพเข้ามาดูแลผู้สูงอายุโดยไม่ต้องผ่านหน่วยงานส่วนกลางอย่างกรม หรือกระทรวง โดยให้นักจิตวิทยาวิชาชีพหรืออาสาสมัครที่เป็นนักจิตวิทยาเข้ามาพูดคุยกับผู้สูงอายุอย่างน้อยเป็นประจำเดือนละ 1-2 ครั้ง เพื่อให้นักจิตวิทยาวิชาชีพได้พูดคุยกับผู้สูงอายุ ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตที่ดี ได้รับการบำบัดและฟื้นฟูสภาพทางด้านอารมณ์ และสภาพจิตใจให้ดีขึ้นสามารถใช้ชีวิตประจำวัน และประกอบกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข

1.3 ส่งเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ ๑ ไปอบรมงานด้านโภชนาการ หรือจัดหาอาสาสมัครผู้ที่มีความรู้ในเรื่องอาหารและโภชนาการภายในชุมชนท้องถิ่นเข้ามาช่วยสนับสนุนงานด้านโภชนาการ เพื่อที่จะได้จัดบริการด้านโภชนาการให้กับผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ และผู้สูงอายุได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และเหมาะสมกับวัยของตนเอง เพื่อการมีสุขภาพที่ดี

1.4 มีการจัดโครงการปรับปรุงบ้านให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุในชุมชนเพื่อตรวจสอบสภาพที่อยู่อาศัยให้มีความเหมาะสมกับการดำรงชีพของผู้สูงอายุหรือไม่ เป็นการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุของผู้สูงอายุ ควบคู่กับการให้คำปรึกษาด้านการดูแลผู้สูงอายุให้แก่ครอบครัวที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วย เพื่อที่จะเป็นการเพิ่มศักยภาพของครอบครัวและชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ และลดการผลักผู้สูงอายุเข้าสู่สถานสงเคราะห์คนชรา

1.5 จัดกิจกรรมเลี้ยงอาหารกลางวันให้กับผู้สูงอายุโดยผู้คนในชุมชน อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง อาจเป็นช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องงบประมาณอาหารที่มีไม่เพียงพอ อีกทั้งผู้คนในชุมชน หรือในท้องถิ่นเองจะได้มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนของตนเอง และมีสายสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในชุมชนกับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา ไม่ได้แบ่งแยกผู้สูงอายุออกจากชุมชนโดยสิ้นเชิง

1.6 จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับโรคระบาดและการดูแลตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับโรคระบาด และดูแลและมัดระวังตนเองอย่างถูกต้อง

1.7 จัดให้มีการจัดอบรมให้ข้อมูลความรู้และฝึกปฏิบัติด้านการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม ให้แก่เจ้าหน้าที่เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความเข้าใจอาการของภาวะสมองเสื่อม และให้การดูแลอย่างถูกวิธี นอกจากนี้ ควรจัดให้มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย ซึ่งเป็นผู้ที่ต้องการดูแลอย่างใกล้ชิด ทั้งในเรื่องความสะอาดของร่างกาย และเรื่องอาหารการกิน รวมไปถึงสภาพจิตใจของผู้สูงอายุด้วย

1.8 ควรมีการประสานงานกับหน่วยบริการด้านสุขภาพทุกระดับ เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพ ประกอบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองมีเครือข่ายนักสังคมสงเคราะห์กระจายอยู่ในองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยสามารถลงพื้นที่และทำงานในเชิงรุกได้ ซึ่งเป็นรูปแบบการทำงานที่จะช่วยป้องกันให้ผู้สูงอายุไม่เจ็บป่วยและมีสุขภาพแข็งแรง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในที่พักของตนเองได้นานที่สุด เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุในอนาคต และเป็นการลดการรับเข้าบริการในสถานสงเคราะห์คนชราอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาถึงจุดเด่นหรือข้อได้เปรียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบทบาทของการกำกับดูแลสถานสงเคราะห์คนชราหรือบทบาทที่มีต่อผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อที่จะนำไปพัฒนาเป็นแนวทาง การจัดบริการให้กับผู้สูงอายุในเชิงรุก เพื่อสอดคล้องกับสังคมผู้สูงอายุที่จะมาถึงในอนาคต และเพื่อให้ผู้สูงอายุยังคงมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 ทำการศึกษาแนวทางแก้ปัญหาด้านนโยบาย ด้านงบประมาณ กับผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่เป็นผู้กำกับดูแลสถานสงเคราะห์คนชรา และมีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องปัญหาด้านนโยบาย ด้านงบประมาณ เพื่อที่จะได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุดและเกิดผล

2.3 ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชน หรือครอบครัวของผู้สูงอายุ ให้สามารถดูแลผู้สูงอายุได้ และให้ผู้สูงอายุสามารถอาศัยอยู่ในชุมชนของตนเองหรืออาศัยอยู่กับครอบครัวได้นานที่สุด เพื่อเป็นการตั้งรับสังคมผู้สูงอายุในอนาคต และร่วมกันดูแลผู้สูงอายุให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

2.4 ศึกษาถึงแนวทางการดูแลสุขภาพแก่ผู้สูงอายุในเชิงรุกหรือเชิงป้องกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำมาปรับใช้ในการวางแผนจัดบริการให้กับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุยังคงมีสุขภาพที่แข็งแรงและสามารถช่วยเหลือตัวเองได้

2.5 ศึกษาแนวทางในการพัฒนาผู้สูงอายุให้เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคม โดยให้ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ ฯ ยังสามารถทำงานได้ตามศักยภาพ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ภูมิปัญญา ให้กับคนรุ่นหลัง เพื่อเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับตัวผู้สูงอายุเอง เพื่อที่จะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). รายงานประจำปี 2562 กรมกิจการผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2548). **มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- เกรียงศักดิ์ ธรรมอภิพล สุพัตรา ศรีวณิชชากร ปราณี สุทธิสุคนธ์ และสมชาย วิริทธิ์มัยกุล. (2555). “รูปแบบการจัดการดูแลระยะยาวกลุ่มผู้สูงอายุติดเตียงโดยชุมชน”. *วารสารวิทยาลัยราชสุดาเพื่อการวิจัยและการพัฒนา*. 8(11): 20–42.
- เกษรา ชัยเหลืออยู่. (2558). **ประเทศไทยสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์**. เอกสารประชาสัมพันธ์กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- จิราลักษณ์ จงสถิตมัน พรประภา สีนันทาวา และนภัส ศิริสัมพันธ์. (2543). **การประเมินสถานสงเคราะห์คนชราของรัฐ ศึกษาเฉพาะกรณีสถานสงเคราะห์ 3 แห่ง**. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ทิพย์วารี พาณิษฐ์กุล. (2562). **แนวทางพัฒนาสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อรองรับสังคมสูงอายุของประเทศไทย**. ปาฐกถาพิเศษในหัวข้อเรื่อง สังคมสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม: การปลดล็อกความเหลื่อมล้ำสู่ความยั่งยืน. 312 – 327.
- บัณฑิตวรรณ เพ็ชรพวง. (2556). **การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้: ศึกษาเฉพาะกรณี ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปฐมาภรณ์ เชาวนเมธา และ สวรรยา ธรรมอภิพล. (2559). “การบริหารจัดการสถานสงเคราะห์คนชราและสถานบริบาลในจังหวัดนครปฐม ตามแนวคิด 7-S McKinney”. *วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. 3(2): 1-24.
- ปรียา นพรัตน์. (2547). **ทัศนของบุคลากรต่อการมีส่วนร่วมของครอบครัวผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรานิษฐ์ โชคนิธินันต์. (2558). “การบริหารภาครัฐในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร”. *วารสารเซนจอร์น*. 18(22): 33-46.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). **การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2564**. กรุงเทพฯ: กองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2553). **การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2557). **แนวทางการอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ หลักสูตร 420 ชั่วโมง**. นนทบุรี: สำนักงานกิจการโรงพยาบาลองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- อัญชลีย์ ชูตระกูล. (2544). **การจัดบริการแนวใหม่สำหรับผู้สูงอายุที่รอเข้ารับการสงเคราะห์ประเภทเสียค่าบริการของสถานสงเคราะห์คนชราบ้างบาง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.